

Genova & Dimitrov Piano Duo

do 17 okt 2019 / Grote podia / Blauwe zaal
20 uur / pauze ± 20.45 uur / einde ± 21.45 uur

inleiding Klaas Coulebier / 19.15 uur / Blauwe foyer

piano 2019-2020

Genova & Dimitrov Piano Duo 2 piano's
do 17 okt 2019

Rafał Blechacz piano
za 19 okt 2019

Nicolas Callot & Lucas Blondeel piano vierhandig
za 23 nov 2019

Ralph van Raat piano
za 11 jan 2020
lecture & concert

Marc-André Hamelin piano
do 23 januari 2020

Paul Lewis & Steven Osborne piano vierhandig
wo 12 feb 2020

Anna Vinnitskaja piano
do 12 mrt 2020

Pierre-Laurent Aimard piano
wo 20 mrt 2020
lecture & concert

Kiyotaka Izumi & Polina Chernova piano vierhandig & 2 piano's
vr 24 apr 2020

Genova & Dimitrov Piano Duo
Aglia Genova & Liuben Dimitrov

Johannes Brahms (1833-1897)

Variationen über ein Thema von Haydn, opus 65b 23'
Thema. Choral St. Antoni. Andante
Variation I. Poco più animato (Andante con moto)
Variation II. Più vivace (Vivace)
Variation III. Con moto
Variation IV. Andante con moto (Andante)
Variation V. Vivace (Poco presto)
Variation VI. Vivace
Variation VII. Grazioso
Variation VIII. Presto non troppo (Poco presto)
Finale. Andante

Franz Liszt (1811-1886)

Großes Konzertstück über Mendelssohns
Lieder ohne Worte, S257 19'

pauze

Sergej Rachmaninov (1873-1943)

Symfonische Dansen, opus 45 34'
Non Allegro – Lento – Tempo I
Andante con moto (Tempo di valse)
Lento assai – Allegro vivace – Lento assai – Allegro vivace

Gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via
desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling / concert /
tentoonstelling van uw keuze.

Concertvleugels Met bijzondere dank aan Ortwin
Moreau voor het stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel
Moreau Pianoservice / Kapucinessenstraat 32 / 2000
Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98
moreau-pianoservice.be

Johannes Brahms

Meer componisten dan composities

Sampling. Het is één van de vele technieken waar de hedendaagse pop- en dancemuziek gretig gebruik van maakt. Het hip-hop repertoire is zelfs ondenkbaar zonder het gebruik van fragmenten uit andere opnames. Het hergebruiken van bestaand muzikaal materiaal is echter geen typisch fenomeen van onze moderne wereld. In de renaissance was het citeren en herwerken van bestaande composities een manier om hulde te brengen aan het talent van collega-componisten. Johann Sebastian Bach hergebruikte voortdurend elementen uit zijn eigen composities en bewerkte concerti van Vivaldi.

Ook in de klassiek-romantische periode wordt er vaak gerefereerd aan bestaande composities. Zo wordt de muziek van twee componisten verbonden in één nieuw werk. Johannes Brahms (1833-1897) componeerde variaties op een thema dat aan Joseph Haydn (1732-1809) werd toegeschreven, Franz Liszt (1811-1886) schreef een concertstuk gebaseerd op de bekende 'Lieder ohne Worte' van Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847), en Sergej Rachmaninov (1873-1943) citeert in zijn 'Symfonische Dansen' uit eigen werken én verwerkt ook de fameuze melodie van het 'Dies Irae' uit de gregoriaanse dodenmis. Deze laatste melodie is misschien wel één van de meest 'gesampled' melodieën aller tijden.

Variaties op een thema

Wie vandaag met samples aan de slag wil gaan, is maar beter op de hoogte van de wetgeving over auteursrechten en intellectuele eigendom. In de 19de eeuw ging men daar veel vrijer mee om, en het was zelfs geen uitzondering dat men de naam van een beroemde componist vermeldde op een partituur van iemand anders om de verkoop aan te zwengelen. Dat is wat er waarschijnlijk gebeurde met de compositie voor blazers waarop **Brahms** zijn oog liet vallen voor de **Variaties opus 56**. In 1870 liet Karl Ferdinand Pohl, bibliothecaris van het 'Gesellschaft der Musikfreunde' in Wenen, een manuscript zien aan Brahms waarvan hij

vermoedde dat het een compositie van Joseph Haydn was. Onder de titel 'Choral St. Antoni' zag Brahms er een eenvoudige melodie die hem meteen prikkelde om er een variatiereeks op te maken. Hij maakte snel enkele eerste aantekeningen en twee jaar later zou hij dit idee uitwerken tot de compositie die we vandaag kennen. Bijzonder is dat deze variaties in twee versies bestaan: één voor orkest en één voor twee piano's. Beide versies zijn evenwaardig en verschenen tegelijk. In augustus 1873 voerde Brahms het werk uit samen met Clara Schumann.

Over de melodie is al heel veel inkt gevloeid. Er zijn vermoedens dat Pleyel, leerling van Haydn, het werk componeerde. Sommige onderzoekers menen dat de melodie van het koraal een oud pelgrimslied was en dus uit de volkscultuur komt. Wat ook de oorsprong van deze melodie is, belangrijk zijn de kenmerken van de muziek zelf. Het thema is stabiel, symmetrisch en eenvoudig. Dat zijn belangrijke criteria voor een thema als een componist aan de slag wil gaan met variaties. Een thema dat op zichzelf al ingewikkeld is, laat zich veel moeilijker kneden tot de vele verschillende soorten variaties.

In de eerste variatie wijkt Brahms al meteen heel ver af van het oorspronkelijke thema. Hij behoudt wel het onderliggende akkoordenschema, maar melodisch is er haast geen verwantschap. De tweede variatie compenseert dit dan door het wiegende ritme van het origineel centraal te stellen. Hij verandert het karakter wel grondig, waardoor het wiegende karakter van het ritme eerder opzweepend wordt. Na deze wervelende variatie vormt de derde variatie een rustpunt. De melodie is hier voor het eerst opnieuw min of meer herkenbaar tussen de vele omspelingen en versieringen die Brahms op een elegante wijze toevoegt. Brahms houdt de ingetogen sfeer nog even vast in variatie 4, om vervolgens alle registers open te trekken in de vijfde en middelste variatie. In deze hoekige galop speelt Brahms met het ritmegevoel van de luisteraar. Hij geeft accenten die op het verkeerde moment lijken te komen en daardoor elk gevoel van stabiliteit ondergraven. Dit wordt groten-deels goedgemaakt in de zesde variatie, die nog altijd een enthousiast karakter heeft, maar ritmisch net heel stabiel blijft. Het is de meest feestelijke van alle variaties en voelt bijna aan als het slot, ware het niet dat Brahms meteen verdergaat met een sierlijk dansende zevende variatie. Het wiegende ritme uit het originele thema is hier getransformeerd in een zogenaamd siciliano-ritme, wat het dansend

karakter versterkt. De rust en bezinning van deze dans gaat naadloos over in de mysterieuze notensliert van variatie acht. Even onverwacht als deze variatie gekomen is verdwijnt ze weer. In de laatste variatie kiest Brahms voor de nobele kunst van het contrapunt om een ultieme complexiteit te bereiken. Deze variatie kunnen we zien als een passacaglia, een genre dat eigenlijk op zichzelf ook al een variatiereeks is. Bovenop een steeds terugkerende baslijn van vijf maten ontspint zich een polyfoon weefsel waarin Brahms voor een laatste keer alles uit de kast haalt.

Van eenvoudige liederen naar virtuoos concertstuk

De virtuositeit bereikt bij Brahms een hoogtepunt in de finale, maar in vergelijking met de muziek van **Franz Liszt** valt dat al bij al nog mee. Liszt was bekend omwille van zijn eigen technische kwaliteiten aan het klavier, en in zijn oeuvre vinden we dan ook tal van composities waarbij hij vertrekt van bestaande melodieën om deze virtuoos te versieren. Eén van die werken is zijn **'Großes Konzertstück über Mendelssohns Lieder ohne Worte'**.

De eerste uitvoering was voorzien door Liszt zelf, samen met zijn leerlinge Herminie Vial. Liszt haalde het einde van het stuk echter niet door ziekte. Ferruccio Busoni stierf kort voor hij het werk zou uitvoeren in Londen. De partituur was niet uitgegeven en het zou uiteindelijk nog duren tot 1984 vooraleer er een volledige uitvoering was, door Richard en John Contiguglia tijdens het Liszt Festival in Utrecht. Ook deze uitvoering had te kampen met uitstel, want aanvankelijk werd de partituur in beslag genomen door de douane omdat er vermoedens waren dat het Oost-Duitse manuscript geheime codes bevatte voor spionagedoeleinden. Net zoals het originele thema waarop Brahms zijn variaties baseerde, voldoen de 'Lieder ohne Worte' van Mendelssohn ook aan de belangrijkste criteria voor muzikaal hergebruik. Zoals de naam van het door Mendelssohn uitgevonden genre al aangeeft, gaat het hier om eenvoudige, zingbare melodieën. Die eenvoud is het ideale vertrekpunt voor Liszt om de muziek op te smukken, te variëren, uit te breiden, en vooral virtuoos te maken. Voor zijn groot concertstuk gebruikte Liszt de melodieën van drie composities uit de bundel opus 19, de eerste

collectie van Mendelssohns woordloze liederen. Na een indrukwekkende ouverture richt Liszt zijn aandacht achtereenvolgens op het eerste, het zesde en het derde lied. Elk lied wordt eerst in zijn eenvoudigste vorm voorgesteld en geleidelijk aan getransformeerd naar het herkenbare idioom van Franz Liszt, met grootse akkoorden en snelle notenslierten. Het middelste lied is misschien wel het bekendste en wordt vaak het Venetiaans Gondellied genoemd. Door deze compositie in het midden te zetten ontstaat er een evenwichtige vorm waarbij eerder snelle delen worden afgewisseld met een rustiger middendeel. Liszt doet dan ook veel meer dan de bestaande melodieën variëren en verwerken, hij maakt er een zelfstandige compositie mee die ook op zichzelf boeiend blijft, zelfs zonder kennis van of over de originele composities.

Dansen tussen muzikale herinneringen

Net zoals Franz Liszt was ook **Sergej Rachmaninov** een uitzonderlijk begaafd pianist. Zijn muziek is dan ook beroemd omwille van de grote technische vereisten die hij stelt aan pianisten. Rachmaninov componeerde vooral in het begin van zijn actieve loopbaan. Na zijn vertrek uit Rusland in 1919 telt zijn werklijst nog slechts zes composities en was hij meer als pianist actief. Zijn bundel van '**Symfonische Dansen**' is het laatste werk dat hij componeerde, drie jaar voor hij in 1943 het leven zou laten. Het was dan ook een zeldzame uitbarsting van creativiteit die Rachmaninov ertoe bracht deze 'Symfonische Dansen' te componeren in een gehurd buitenverblijf in Huntingdon (New York).

Vele luisteraars horen in deze compositie de nostalgie van de uitgeweken Rus. Rachmaninov grijpt in dit werk verschillende keren terug naar zijn vroegere composities. Zo hergebruikt hij het hoofdthema van zijn Eerste Symfonie en citeert hij fragmenten uit zijn koorwerk 'Vespers', waarin hij ook al oude Russisch orthodoxe melodieën gebruikte als inspiratiebron. Het meest opvallend is echter de melodie van het gregoriaanse 'Dies Irae'. Deze tragische melodie werd al ontelbare keren geciteerd door verschillende componisten, maar de manier waarop Rachmaninov het hier doet - met een schijnbaar ongepaste lichtvoetigheid - is uniek. De combinatie van al deze muzikale referenties met nieuwe elementen (er is zelfs een opmerkelijke partij voor altsaxofoon!) levert een compositie op waarbij de veelheid aan muzikaal materiaal bij elkaar gehouden wordt door een grote ritmische drive in een aanstekelijk tempo. De langzame passages zijn even betoverend als de snelle passages opzwevend zijn.

De 'Symfonische Dansen' zijn in de eerste plaats gedacht als een orkestrale suite, maar Rachmaninov maakte simultaan een versie voor twee piano's. Hij speelde deze versie samen met Vladimir Horowitz in aanwezigheid van de illustere Russische choreograaf Michel Fokine die nog voor de Ballets Russes had gewerkt. Fokine had al muziek van Rachmaninov gebruikt in een ballet over Paganini, en wellicht hield Rachmaninov bij het componeren van zijn 'Symfonische Dansen' al rekening met een eventueel ballet. Fokine leefde niet lang genoeg om hier werk van te maken, maar later zouden verschillende choreografen met deze compositie aan de slag gaan. Deze muziek danst dan ook van begin tot einde!

Genova & Dimitrov Piano Duo

Aglika Genova & Liuben Dimitrov

Aglika Genova werd geboren in 1971, in Plovdiv, de tweede grootste stad van Bulgarije. Haar partner Liuben Dimitrov is eveneens Bulgaars, maar twee jaar ouder. Hij werd geboren in 1969, in het iets kleinere stadje Roese. Begin jaren '90 studeren ze samen aan de Hochschule für Musik te Hannover. Vlak voor ze in 1995 vertrekken naar Korea, om afzonderlijk mee te doen aan een pianowedstrijd, blijkt er maar één repetitieruimte beschikbaar te zijn in gans de school. Aangezien daar twee piano's aanwezig zijn, besluiten ze om dan maar samen te oefenen. Heel spontaan beginnen ze een etude van Chopin te spelen en dat klinkt perfect in sync. "Het voelde alsof we vleugels gekregen hadden", mijmert het duo later. Ze besluiten om samen te werken en amper een paar maanden later worden de twee pianisten een sensatie. Ze winnen vier grote internationale wedstrijden voor pianoduo's: de Internationaler Musikwettbewerb der ARD in München, de Dranoff International 2 Piano Competition te Miami, de Tokyo Piano Duo Competition en de Bellini Wedstrijd in Sicilië. Het is het begin van hun carrière als een van de populairste hedendaagse pianoduo's. Ze gaven onder meer concerten in het Library of Congress in Washington, op de festivals van Schleswig-Holstein, Rheingau, Ludwigsburg en Schwetzingen, in de Herkulesaal München, Liederhalle Stuttgart, Gstaad Music Festival, MDR Music Summer, Konzerthaus Berlin, Beethovenhalle Bonn, Philharmonie Keulen, La Roque d'Antheron, ea.

Sinds 2009 staan Genova en Dimitrov samen aan het hoofd van de afdeling van de Musikhochschule in Hannover waar ze afstudeerden. En ze zitten nu zelf in de jury van de wedstrijden in München en Miami. Hun discografie omvat meer dan 15 cd's. Hun cd 'Bela Bartók & Victor Babin - Concertos for Two Pianos' won de Echo Klassik Preis in 2017. In datzelfde jaar verscheen de documentaire "Etude for Two Pianos: Genova & Dimitrov - The Talented. The Dreamers. The Successful" op BNT, de Bulgaarse nationale televisie. Op Youtube vindt u een versie met Engelstalige ondertitels.

pianoduo.info

Binnenkort in deSingel

An Clara

10 uur tot 13 uur / Blauwe foyer
cursus Clara Schumann, een portret
docent Veerle Janssens
ism. Amarant

14 uur / Blauwe zaal
film 'Geliebte Clara', 2008

16.30 uur / Blauwe zaal
Jozef De Beenhouwer piano

Clara Schumann
Selectie werken voor piano solo

18 uur / Blauwe zaal
Trio Khaldei
Barbara Baltussen piano Pieter Jansen viool Francis Mourey cello

Clara Schumann
'Drei Romanzen' voor viool en piano, opus 22
Pianotrio in g, opus 17

20 uur / Blauwe zaal
Christiane Karg sopraan & **Malcolm Martineau** piano

Clara & Robert Schumann
Selectie uit 'Myrthen', opus 25
Selectie uit 'Liebesfrühling', opus 37

Clara Schumann
Sechs Lieder, opus 13
Sechs Lieder aus 'Jucunde', opus 23

za 30 nov 2019
gratis inleiding Yanick Maes / 19.15 uur / Blauwe foyer
tickets zonder cursus
€ 32, 27 (basis) / € 27, 22 (-25/65+) / € 10 (-19 jaar)
tickets inclusief cursus
€ 45,5 / € 40,5 (basis) / € 40,5 / € 35,5 (-25/65+) / € 23,5 (-19 jaar)

desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

deSingel is een kunstinstituut van de Vlaamse Overheid

mediasponsors